

NYERE TID

M.-L. PELUS: Wolter von Holsten, Marchand lubeckois dans la seconde moitié du seizième siècle. Collection de l'École Normale Supérieure de Jeunes Filles 15 (= Quellen und Darstellungen zur Hansischen Geschichte N. F. XXV). Paris, E.N.S.J.F., 1981. 609 s., ill.; pris uoplyst.

Marie-Louise Pelus' store 'thèse du troisième cycle' hviler på et meget omfattende kildemateriale fra nordtyske stadsarkiver, først og fremmest Wolter von Holstens testamente 1575 med de dertil hørende regnskaber for hans handelsvirksomhed 1572-75. Men hun har også – og meget kyndigt – kunnet støtte sig til den omfattende, internationale handelshistoriske litteratur, specielt Gunnar Mickwitz' og – hendes lærers – Pierre Jeannins studier.

Trods sit omfang og sin store detailrigdom er bogen fast disponeret og fastholder konsekvent og klart hovedsynspunkterne. Wolter von Holsten – en 'kogeselle tho Lubeck handtierende', men af westfalsk herkomst – karakteriseres som 'a selfmade man', hvis hastigt voksende velstand bragte ham nært til det lübske rådsaristokrati. Hans og – i de sidste år – hans kompagnoners virksomhed hvilede overvejende på regelmæssig fart til Narva og Riga. Forf. karakteriserer med rette denne handelsvirksomhed og dens teknik som strukturelt primitiv, men beslægtet med de Reval-firmaers, Mickwitz har analyseret; men hun fremhæver tillige de træk, som peger fremad, og som betinges af 1500-tallets konjunkturforhold. Handelen præges for visse varekategoriers vedkommende af meget store gevinster, men der er her – i modsætning til middelalderen – tale om leverancer af varer til masseforbrug (klæde, sild osv.). Vigtig er også påvisningen af den betydelige eksport af sølv mønt til Livland, et resultat, som underbygger Aksel E. Christensens og Artur Attmans. Endelig fremhæver forf. på én gang den lübske købmands inddragelse af nye markeder og opkøbsområder (det indre Tyskland) og hans muligheder for udnyttelse af stadens økonomiske overlegenhed over for det mindre udviklede Livland. Alt i alt er der altså tale om et både meget dygtigt og vigtigt bidrag til periodens handelshistorie.

E. Ladewig Petersen

M. AYMARD (ed.): Dutch Capitalism and World Capitalism/Capitalisme hollandais et capitalisme mondial. Cambridge University Press/Editions de la Maison des Sciences de l'Homme, 1982. viii + 312 s. £ 25.00.

Grundlaget for denne bog er foredragene ved et fransk-hollandsk seminar i Paris 1976. Som indledning fremhæver nødvendiggjorte emnevalget – *Capitalisme hollandais et capitalisme mondial* – at man måtte begrænse sig til den snævre ekspertkreds, men rummede også muligheder for koncentreret og facetteret diskussion. Strukturelt opdeles bogen da også i fire hovedafsnit, Nederlandenes økonomi, den hollandske kapitalisme og Europa, resp. Asien og mulighederne for kvantificering og periodisering af den hollandske, økonomiske udvikling.

Meget forståeligt synes både indlæggene og diskussionen navnlig i de to første afsnit i væsentlig udstrækning at være inspireret – om man vil, styret – af grundidéerne i Immanuel Wallersteins 'Modern World System' (1974-80). Selv fremlagde han et kapitel af det da endnu upublicerede andetbind ('Dutch hegemony in the seventeenth century world economy', s. 93-145). Wallersteins værk bør naturligvis opfattes både som et forsøg på global – men hegemonialt bestemt – syntese og et uortodokst marxistisk programskrift. Selv